

Komissar MAIGRET

GEORGES SIMENON

Maigret ja tema surnu

Prantsuse keelest tõlkinud Pille Kruus

1

„Vabandust, proua...“

Pärast mitut minutit kannatlikke katseid õnnestus Maigret'1 viimaks külalise juttu sekkuda.

„Te väidate, et teie tütar üritab teid aegamisi mürgitada.“

„Vastab tõele.“

„Ennist väitsite sama tungivalt, et hoopis teie väimees otsib võimalusi kohtuda koridoris teenijatüdrukuga ja sokutada mürki kas siis teie kohvi või taimetee sisse, mida te tihti joote...“

„Vastab tõele.“

„Samas...“ Mees uuris või siis tegi, nagu uuriks märkmeid, mida ta oli juba üle tunni kestnud vestluse ajal teinud. „Alguses andsite mulle teada, et teie tütar ja tema abikaasa vihkavad teineteist.“

„Ka see vastab tõele, härra komissar.“

„Ja nad leppisid kokku, et kõrvaldavad teid?“

„Sugugi mitte! Vastupidi... Nad üritavad mind mürgitada, aga mitte koos, mõistate?“

„Ja teie nõbu Rita?“

„Samuti iseseisvalt.“

Oli veebruarikuu. Ilm oli mahe ja päikeseline ning taevast varjutas aeg-ajalt mõni kohev rahepilv. Ometi oli Maigret külalise sealviibimise ajal juba kolm korda tuld seganud, kriminaalpolitsei viimases ahjus, mille säilitamise nimel ta oli suurt vaeva näinud, kui Orfèvres'i kaldapealsel asuvasse hoonesse oli keskküte paigaldatud. Naine ilmselt nõretas higist oma naaritsakasukas, mustas siidkleidis, ohtrate ehete all,

mida ta kandis kõikjal: kõrvades, kaelas, randmetel, pluusil, nagu mustlanna. Paksu mingiga, mis oli ennist moodustanud kõva kooriku, kuid oli nüüd sulama hakanud, meenutaski ta pigem mustlannat kui peent daami.

„Nii et siis kolm inimest üritavad teid mürgitada.“

„Nad ei ürita. Nad on sellega juba algust teinud.“

„Ja te väidate, et nad tegutsevad üksteisest sõltumatult.“

„Ma mitte ei väida, vaid olen kindel.“

Tal oli samasugune rumeenia aktsent nagu ühel kuulsal bulvariteatri näitlejannal, ootamatult intensiivne olek, mis sundis meest pidevalt võpatama.

„Ma ei ole hull. Lugege ise. Ma eeldan, et professor Touchard on teile tuttav? Teda kutsutakse ju kõigi suurte kohtuvaidluste puhul eksperdik.“

Naine oli kõigele mõelnud, konsulteerinud koguni Pariisi kõige kuulsama kohtupsühhiaatriga ja palunud temalt tõendit selle kohta, et ta on täie mõistuse juures!

Ei jäänud muud üle, kui teda kannatlikult kuulata ja kritseldada siis teise meelega aeg-ajalt midagi oma märkmikusse. Naine oli palunud oma külastusest ette teatada ühel ministril, kes oli helistanud kriminaalpolitsei direktorile isiklikult. Naise abikaasa, kes oli surnud mõned nädalad varem, oli olnud õiguskantsler. Naine elas Presbourg'i tänaval ühes neist suursugustest kivimajadest, mille fassaad avaneb Étoile'i väljakule.

„Minu väimehega on igatahes sellised lood, et... Ma uurisin asja. Olen teda juba mitu kuud jälginud.“

„Nii et kõik sai alguse juba teie abikaasa eluajal?“

Naine ulatas talle maja teise korruse plaani, mille ta oli ise hoolikalt joonistanud.

„Minu magamistuba tähistab *A*. Minu tütre ja tema abi-
kaasa oma *B*. Aga Gaston pole juba mõnda aega selles toas
maganud.“

Viimaks helises telefon, mis võimaldas Maigret’l kor-
raksi hinge tõmmata.

„Halloo? Kes räägib?“

Tavaliselt suunas sekretär talle üksnes pakilised kõned.

„Andke andeks, härra komissar. Üks meesterahvas, kes ei
taha oma nime öelda, nõuab tungivalt teiega rääkimist. Ta
vannub, et see on elu ja surma küsimus...“

„Kas ta tahab rääkida minuga isiklikult?“

„Jah. Kas ühendan teid?“

Maigret’ni kostis ärev hääl:

„Halloo! Kas see olete teie?“

„Jah, komissar Maigret.“

„Andke andeks. Minu nimi ei ütle teile midagi. Te ei
tunne mind, aga te tundsite minu naist Nine’i. Halloo? Ma
pean teile väga kiiresti kõik ära rääkima, muidu ta jõuab äkki
siia...“

Maigret esimene mõte oli: „Tore lugu! Järgmine hull...
On ikka päev...“

Ta oli nimelt märganud, et hullud ilmuvad üldiselt järge-
misi, nagu mõjutaks neid kuuseis. Maigret lubas mõttes, et
vaatab hiljem kalendrist järele.

„Tahtsin algul ise teie juurde tulla. Kõndisin Orfèvres’i
kaldapealsel, aga ei julgenud sisse astuda, sest ta jälitas mind.
Ma kardan, et ta oleks vabalt võinud tulistada.“

„Kellest te räägite?“

„Üks hetk... Ma pole kaugel. Teie kabineti vastas, nägin
enne teie akent. Grands Augustins’ide kaldapealsel. Kas teate

seda pisikest kohta, mille nimi on Beaujolais' veinibaar? Tulin just telefonikabiini. Halloo? Kas kuulete mind?“

Kell oli kümme minutit üksteist läbi ja Maigret kirjutas kellaaaja automaatselt märkmikusse, kohvikunime samuti.

„Ma kaalusin kõikvõimalikke samme. Pöördusin Châtelet' väljakul ka ühe politseiniku poole.“

„Millal?“

„Pool tundi tagasi. Üks meestest oli mul kannul. Väikest kasvu ja tumedate juustega. Neid on mitu, nad vahetavad üksteist välja. Ma pole kindel, et ma neid kõiki ära tunnen. Ma tean, et see väikest kasvu tumedate juustega mees on...“

Vaikus.

„Halloo?“ küsis Maigret.

Vaikus kestis mõnda aega, seejärel kostis hää uuesti.

„Andke andeks... Kuulsin, kuidas keegi sisenes kohvikusse, ma arvasin, et see on tema... Vaatasin ukse vahelt, see oli üksnes kuller. Halloo?“

„Mida te politseinikule ütlesite?“

„Et mind jälitatakse eile õhtust saadik. Ei, eile pärastlõunast, kui täpsem olla. Et nad ootavad ilmselt õiget hetke, et mind tappa. Palusin neil arreteerida selle, kes mul kannul oli...“

„Politseinik keeldus?“

„Ta palus, et näitaksin talle seda meest, ja kui ma hakkasin seda tegema, ei leidnud ma teda enam. Sellepärast ta mind ei uskunudki. Kasutasin võimalust ja sukeldusin metroosse. Hüppasin vagunisse ja tulin siis uuesti välja samal hetkel, kui rong sõitma hakkas. Läksin läbi kõigi koridoride. Tulin välja raekoja vastas kaubamaja juures ja läksin läbi kaubamaja.“

Ilmselt oli ta kõndinud kiirustades või lausa jooksnud, sest ta hingas kiiresti ja kähinal.

„Ma palun, et saadaksite minu juurde kohe ühe tsiviilriietes politseiniku. Beaujolais' veinibaari. Ta ei tohiks mind kõnetada. Ta peaks tegema, nagu ei teaks ta midagi. Ma tuleksin välja. Ma olen üsna kindel, et mees hakkaks mind jälitama. Siis saaks ta kinni võtta ja ma tuleksin teie juurde, selgitaksin kõik ära.“

„Halloo?“

„Ma ütlesin, et...“

Vaikus. Segased helid.

„Halloo? Halloo?“

Enam ei olnud teisel pool kedagi.

„Ma ütlesin enne, et...“ jätkas häirimatult tüütu vanaproua, kui nägi, et Maigret asetas toru hargile.

„Palun oodake pisut.“

Maigret läks ja avas inspektorite tööruumi ukse.

„Janvier, pane müts pähe ja lippa teisele poole jõge, Grands Augustins'ide kaldapealsele. Seal on üks väike koht, Beaujolais' veinibaar. Uuri, kas see mees, kes mulle just helistas, on veel seal.“

Ta haaras toru.

„Ühendage mind Beaujolais' veinibaariga.“

Ta vaatas samal ajal aknast välja ja aimas teisel pool Seine'i, seal, kus Grands Augustins'ide kaldapealne kulges Saint-Micheli silla suunas, kohalike seas populaarse bistroo kitsast esiakent; ka tema ise juhtus sinna aeg-ajalt sisse astuma, et leti ääres üks klaasike võtta. Ta mäletas, et seal on trepiaste, et saal on jahe ja omanik kannab musta kelderipõlle.

Kohviku vastu pargitud veok varjas ust. Kõnniteel kõndisid inimesed.

„Teate, härra komissar...“

„Üks hetk, proua, ma palun teid!“

Ja ta toppis hoolikalt piipu, vaadates endiselt õue.

Vanaproua raiskas oma mürgitamisjuttudega terve tema hommikupooliku või rohkemgi. Naine oli kaasa võtnud hunniku pabereid, plaane, tõendeid, koguni toiduainete analüüsid, mis ta oli apteekril teha lasknud.

„Mul oli alati kahtlus, mõistate?“

Ta levitas tugevat, iiveldama ajavat parfüümi, mis oli valutanud terve kabineti ja suutnud summutada ka piibutubaka meeldiva lõhna.

„Halloo? Kas te pole ikka veel saanud numbrit, mida ma teilt palusin?“

„Ma helistan talle, härra komissar. Ma helistan lakkamatult. Number on kogu aeg kinni. Äkki ta unustas toru hargile panna.“

Ilma kuueta Janvier ületas parasjagu lääpas kõnnakul silda ja sisenes mõne aja pärast baari. Veok otsustas minema sõita, kuid baari sisse ei näinud ikka, sest seal oli liiga hämar. Mõõdus veel mõni minut. Telefon helises.

„Näete, härra komissar, sain numbri kätte. Kutsub.“

„Halloo? Kes kuuleb? Kas sina, Janvier? Kas toru oli hargilt ära? Noh?“

„Siin oli tõesti üks lühikest kasvu vennike, kes kasutas telefoni.“

„Kas sa nägid teda?“

„Ei. Ta oli läinud, kui mina siia jõudsin. Kuuldavasti oli ta pidevalt kabiiniaknast välja vaadanud ja ust paotanud.“

„Ja edasi?“

„Siis sisenes üks klient, heitis kohe pilgu telefoni poole ja tellis leti ääres ühe joogi. Niipea kui kabiinis olnud mees teda märkas, katkestas ta kõne.“

„Kas mõlemad läksid minema?“

„Jah, teineteise järel.“

„Proovi omanikult saada mõlema tüübi võimalikult täpne kirjeldus. Halloo? Kui sa seal juba oled, siis tule tagasi Châtelet' väljaku kaudu. Küsitle patrullivaid politseinikke. Proovi teada saada, kas mõnda neist kõnetas umbes kolmveerand tundi tagasi mees, kes palus neil arreteerida oma jälitaja.“

Kui ta toru hargile pani, vaatas vanaproua teda rahulolevalt ja tunnustavalt, nagu jagaks talle plusspunkte.

„Just sellisena ma ühte juurdlust ette kujutangi. Te ei raiska aega. Te mõtlete kõige peale.“

Maigret võttis ohates istet. Ta pidi juba peaaegu akna lahti tegema, sest ülekõetud ruumis hakkas õhk otsa saama, aga ta ei tahtnud loobuda võimalusest lühendada ministri kaitsealuse visiiti.

Aubain-Vasconcelos. Selline oli naise nimi. See nimi sööbis mehele mällu, ehkki rohkem ta selle naisega ei kohtunud. Huvitav, kas ta suri järgnevatel päevadel? Imselt mitte. Maigret oleks sellest kuulnud. Äkki pandi naine kinni? Äkki pöördus ta riiklikus politseis pettununa hoopis eradetektiivipoole? Äkki ärkas ta järgmisel päeval juba uue kinnisideega?

Paraku pidi Maigret veel ligi tund aega kuulama lugusid kõigist inimestest, kes valasid päevad läbi mürki sellele naisele tema suures Presbourg'i tänava majas, kus elu ei paistnud sugugi lõbus.

Keskpäeval võis Maigret lõpuks ometi akna avada ja läks, piip hambus, oma ülemuse juurde.

„Kas panite ta viisakalt paika?“

„Nii viisakalt, kui võimalik.“

„Kuuldavasti oli ta omal ajal Euroopa üks kauneimaid naisi. Tundsin põgusalt tema abikaasat, kes oli kõige malbem, ilmetum, igavam mees, keda te suudate ette kujutada. Kas lähete välja, Maigret?“

Maigret kõhkles. Õues lõhnas juba kevade järele. Dauphine'i brasseriis olid lauad juba välja tõstetud ja Maigret ülemuse küsimus oli tegelikult kutse minna ja nautida seal enne lõunasööki rahulikult ühte aperitiivi.

„Ma arvan, et mul on targem siia jääda. Sain täna hommikul veidra telefonikõne.“

Ta kavatses sellest just rääkima hakata, kui kostis helin. Direktor vastas kõnele ja ulatas siis toru edasi.

„See on teile, Maigret.“

Komissar tundis hääle kohe ära, see kõlas veelgi ärevamalt kui hommikul.

„Halloo? Meid katkestati ennist. Ta tuli sisse. Ta võis mind läbi kabiiniukse kuulda. Ma hakkasin kartma.“

„Kus te olete?“

„Vosges'i tubakapoes, Vosges'i platsi ja Franc-Bourgeois' tänava nurgal. Üritasin teda maha raputada. Ma ei tea, kas see mul õnnestus. Aga ma vannun teile, et ma ei eksi, ta üritab mind tappa. Ma ei jõua praegu selgitada. Ma arvasin kohe, et teised ainult naeravad mu üle, aga teie...“

„Halloo?“

„Ta on siin... Ma... Vabandust...“

Ülemus vaatas Maigret' poole, kelle nägu oli pilve tõmbunud.

„Kas juhtus midagi?“

„Ma ei tea. See on üks kummaline lugu. Kas ma tohin?“

Ta haaras teise toru.

„Ühendage mind kohe Vosges'i tubakapoeaga. Omani-kuga, jah...“

Ülemusele ütles ta:

„Loodame, et seekord ei unustanud ta toru hargile panna.“

Peaegu kohe kõlas helin.

„Halloo? Kas Vosges'i tubakapood? Kas omanik kuuleb? Kas klient, kes kasutas hetk tagasi telefoni, on veel seal? Kuidas, palun? Jah, minge vaadake järele. Halloo? Läks just ära? Kas ta maksis? Kuulge... Kas poodi astus veel üks klient, sellal kui too teine telefoni kasutas? Ei? Aga väliterrassil? Vaadake, kas ta on veel seal. Läks ka ära? Ei oodanudki ära aperitiivi, mille ta tellis? Aitäh. Ei. Et kust? Politseist. Ei ole meil teiega mingeid jamasid.“

Nüüd ta otsustas, et ei lähe ülemusega Dauphine'i brasseriisse. Kui ta avas inspektorite toa ukse, oli Janvier tagasi jõudnud ja ootas teda.

„Tule minu kabinetti. Räägi.“

„See on üks veider vennike, komissar. Väikest kasvu mees, vihmamantel seljas, hall kaabu, mustad kingad. Ta tuiskas Beaujolais' veinibaari ja tõttas kohe telefonikabiini poole, hüüdes kelnerile: „Valage, mida ise soovite!“ Omanik nägi läbi klaasi, kuidas mees kabiinis närveldas, vehkis kätega. Kui sisenes veel üks klient, lendas too mees kabiinist välja nagu kurat pudelist ja lahkus, ilma et oleks midagi joonud või öelnud, ta kiirustas Saint-Micheli väljaku poole.“

„Ja teine?“

„Ka lühikest kasvu. Igatahes mitte kuigi pikk, jässakas, mustade juustega.“

„Ja Châtelet' väljaku politseinik?“

„Vastab tõele. Vihmamantlis tüüp pöördus tema poole, hingeldas, tundus väga erutatud. Ta nõudis kätega vehkides, et teda jälitanud mees kinni peetaks, aga rahvasummas ei osanud ta kellelegi osutada. Politseinik pakkus, et märgib selle igaks juhuks raportis ära.“

„Mine Vosges'i väljakule, seal on tubakapood, Francs-Bourgeois' tänava nurgal.“

„Selge.“

Lühemat kasvu ja närviliselt kätega vehkiv mees, seljas beež vihmamantel ja peas hall kaabu. Muud tema kohta teada ei olnud. Üle ei jäänud muud, kui sättida end akna juurde ja vaadata, kuidas rahvas kontoritest väljub ja vallutab kohvikud, terrassid, restoranid. Pariis oli helge ja lõbus. Nagu veebruari keskel ikka, nauditi kevade aimust rohkem kui kevadet ennast ning varsti pidid ajalehed kindlasti kirjutama Saint-Germaini kuulsast hobukastanist, mis kuu aja pärast õide puhkeb.

Maigret helistas Dauphine'i brasseriisse.

„Halloo? Joseph? Maigret siin. Kas sa tooksid mulle kaks pooleliitrit õlut ja võileibu? Ühele, jah.“

Võileivad ei olnud veel kohale jõudnud, kui telefon helises ja ta tundis hääle kohe ära, olles sekretäri teavitanud, et too kõne viivitamatult talle suunaks.

„Halloo? Mulle tundub, et mul õnnestus ta seekord maha raputada.“

„Kes te olete?“

„Nine'i abikaasa. See polegi tähtis. Neid on vähemalt neli, lisaks üks naine. Keegi teist peab kindlasti kohe siia tulema ja...“

Ta ei jõudnud seekord öelda, kust ta helistab. Maigret esitas päringu operaatorile. Kulus mõni minut. Kõne oli tulnud Beaumarchais' bulvari restoranist Quatre Sergents de La Rochelle, see oli kohe Bastille' väljaku juures.

Ka Vosges'i väljak ei jäänud sealt kaugemale. Lühikest kasvu vihmamantlis vennikese siksakitavaid põikeid siia ja sinna võis jälgida peaaegu terve kvartali piires.

„Halloo? Kas sina, Janvier? Ma arvasingi, et oled veel seal...“

Maigret helistas talle Vosges'i väljakule.

„Kihuta restorani Quatre Sergents de La Rochelle! Jah, las takso jääb ootama.“

Tund aega möödus ilma kõnedeta, ilma et Nine'i abikaasast oleks midagi kosta olnud. Kui telefon lõpuks helises, ei helistanud mitte tema, vaid kelner.

„Halloo? Kas mul on au rääkida komissar Maigret'ga? Komissar Maigret'ga isiklikult? Mina olen Birague'i kohviku kelner, Birague'i tänavalt. Ma räägin ühe kliendi nimel, kes palus mul teile helistada.“

„Kui kaua aega tagasi?“

„Vast veerand tundi. Pidin helistama kohe, aga meil on sellisel kellaajal palju tegemist.“

„Lühikest kasvu vihmamantlis mees?“

„Jah. Tegelikult arvasin algul, et see on nali. Tal oli kohutavalt kiire. Ta vaatas kogu aeg tänavale. Oodake, ma tuletan täpselt meelde. Ta palus teile teada anda, et üritab meelitada mehe kohvikusse Canon de la Bastille. Kas teate seda kohta? See on üks brasserii Henri IV bulvari nurgal. Ta tahtis, et saadaksite kellegi kiiremas korras sinna. Oodake, see pole veel kõik. Teie ilmselt saate sellest aru. Ta ütles mulle täpselt nii: „Mees on teine. Nüüd on pikka kasvu punapea, neist kõige hullem.““

Maigret läks isiklikult kohale. Ta võttis takso ja neil kulus Bastille' väljakule jõudmiseks vähem kui kümme minutit. Brasserii oli avar ja vaikne, peamiselt käisid seal kohalikud, kes tellisid päevaprae või lihalõike. Ta otsis pilguga vihmamantlis meest ja vaatas siis üle nagid, lootes märgata beeži vihmamantlit.

„Öelge mulle, kelner.“

Kelnereid oli kuus, lisaks kassapidaja ja omanik. Ta küsitles kõiki. Keegi polnud sellist meest märganud. Ta istus ukse lähedale nurka, tellis pooleliitrise õlle ja jäi piipu suitsetades ootama. Ta vaatas möödujaid. Maigret võpatas iga vihhamantli peale ja neid oli palju, sest hommikust saati sadas juba kolmandat korda rahet, sadu oli klaar, selge – üks neist süütutest vihmasadudest, mis ei takista päikesel siramast.

„Halloo? Kas kriminaalpolitsei? Maigret siin. Kas Janvier on tagasi? Andke talle. Oled see sina, Janvier? Hüppa takosse ja tule minu juurde kohvikusse Canon de la Bastille. Nagu sa ütlesid, täna on kohvikupäev. Ootan sind siin. Ei mingeid uudiseid.“

Mis seal ikka, kui rapsiv vennike petiseks osutuks. Maigret jättis ühe oma inspektoritest Canon de la Bastille'sse valvesse ja lasi end tööle tagasi sõidutada. Vaevalt, et Nine'i abikaasa pärast poolt ühte millalgi tapeti, sest ta ei paistnud põikavat kõrvalistesse kohtadesse; vastupidi, ta valis rahvarohkeid kvartaleid ja tiheda liiklusega tänavaid. Komissar võttis siiski ühendust päästeametiga, kuhu laekusid lakkamatult teated kõigist Pariisi intsidentidest.

„Kui teile antakse teada vihhamantlis mehest, kes on sattunud õnnetusse või tülisse või millessegi hüllemasse, siis helistage mulle.“

Ta nõudis ka, et üks kriminaalpolitsei autodest antaks Orfèvres'i kaldapealse hoone hoovis tema käsutusse. Võib-olla oli see naeruväärne, aga igaks juhuks võttis ta kasutusele kõik abinõud.

Ta kuulas ära inimesi, suitsetas piipu, segas aeg-ajalt ahju, hoides akent samal ajal lahti, ja heitis etteheitvaid pilke telefonile, mis püsis vakka.

„Te tundsite minu naist,“ oli mees talle öelnud.

Ta üritas automaatselt meenutada mõnda Nine'i. Ilmselt oli ta neid kohanud üksjagu. Mõned aastad tagasi oli ta tundnud ühte sellenimelist naist, kellel oli Cannes'is väike baar, aga naine oli juba toona eakas ja ilmselt nüüdseks surnud. Samuti oli tema abikaasal sugulane, kelle nimi oli Aline ja keda kõik kutsusid Nine'iks.

„Halo? Komissar Maigret?“

Kell oli neli. Õues oli veel valge, aga komissar oli süüdanud kirjutuslaual rohelise varjuga lambi.

„Siin räägib aadressil Faubourg-Saint-Denis 28 asuva postkontori töötaja. Andke andeks, et ma teid tülitän. Ilmselt on tegemist pettusega. Mõne minuti eest tuli üks klient kassa juurde, kust saab pakke kätte. Halo? Ta tundus kiirustavat, oli hirmul, nagu ütles meie töötaja preili Denfer. Mees vaatas pidevalt selja taha. Ta lükkas naise ette paberi ja ütles: „Ärge proovige aru saada. Helistage viivitamatult komissar Maigret'le ja edastage talle see teade.“ Seejärel kadus ta rahvasumma. Minu töötaja tuli minu jutule. Nüüd on see paber minu ees. See on kirjutatud pliiatsiga, segases käekirjas. Mees pani selle ilmselt kirja kõndimise pealt. Niisiis: „Ma ei saanud Canoni minna.“ Kas saate sellest aru? Mina mitte. Aga see polegi tähtis. Siis tuleb midagi, mida ma välja ei loe. „Nüüd on nad kahekesi. Lühem, pruunide juustega mees on tagasi.“ Sõnas „pruunide“ pole ma kindel. Eks te ise teate. Igatahes, kui te arvate, et see on kõik... See pole veel läbi. „Ma olen kindel, et nad on otsustanud mu täna tabada. Lähenen teie majale. Aga nad on kavalad. Hoiatage politseinikke.“ Muud midagi. Kui soovite, saadan teile selle paberi pneumopostiga. Või taksoga? Teen seda meeleldi. Tingimusel, et teie maksate sõidu eest, sest ma ei saa seda endale lubada.“

„Halloo? Janvier? Võid tagasi tulla, sõbrake.“

Pool tundi hiljem suitsetasid nad koos Maigret' kabinetis, kus ahjust paistis väike punane kera.

„Jõudsid vähemalt lõunat süüa?“

„Sõin Canonis hapukapsaroa.“

Tema samuti. Maigret oli hoiatanud ka jalgrattur-politseinikke ja munitsipaalpolitseid. Kaubamajadesse sisenevad, tänavatel trügivad, end kinodesse ja metrookäikudesse presivad pariislased ei märganud midagi, ehkki rahvasumma seirasid sajad silmapaarid, peatudes kõigil beežidel vihmamantlitel ja hallidel kaabudel. Linna tabas veel üks sadu, nii viie ajal, kui Châtelet' kandis oli tipptund. Asfalt hakkas läikima, tänavalampe ümbritses kuma ja tee ääres tõstis keegi iga kümne meetri tagant takso peatamiseks käe.

„Beaujolais' veinibaari omanik pakkus, et mees on kolmkümmend viis kuni nelikümmend aastat vana. Vosges'i tubakapoe oma arvab, et kolmekümnene. Habe on aetud, jume roosakas, silmad heledad. Mul ei õnnestunud aga teada saada, mis tüüpi mees ta selline on. Selle peale öeldi: „Täiesti tavaline mees.““

Proua Maigret, kelle õde pidi nende pool õhtustama, helistas kuue paiku, tahtes olla kindel, et abikaasa ei hiline, ja palus tal koduteel kondiitriärist läbi astuda.

„Kas oleksid nõus üheksani valvesse jääma? Palun Lucas'1 su pärast seda välja vahetada.“

Janvier oli nõus. Teha polnud muud kui oodata.

„Helistage mulle koju, kui on mingeidki uudiseid.“

Ta ei unustanud läbi käia République'i väljaku kondiitriärist, mis oli Pariisis ainus, kus proua Maigret hinnangul

suudeti valmistada maitsvat napoleonikooki. Ta embas naiseõde, kes lõhnas, nagu alati, lavendli järele. Nad õhtusid ja jõid klaasikese kalvadost. Maigret helistas kriminaalpolitseisse, enne kui läks Odette'i metroojaama saatma.

„Lucas? Uudiseid pole? Kas oled endiselt minu kabinetis?“

Lucas istus ilmselt Maigret' isiklikus toolis ja luges, jalad kirjutuslaual.

„Jätka samas vaimus, semu. Head ööd!“

Metroojaamast naastes oli Richard-Lenoiri bulvar inimtühi, nii et tema enda sammud kajasid vastu. Selja tagant kostsid aga veel kellegi sammud. Maigret võpatas ja pööras tahtmatult ringi, mõeldes mehele, kes võis sel kellaajal endiselt ärevalt mööda tänavaid joosta, vältides pimedaid nurgataguseid ja otsides pisutki kaitset baaridest ja kohvikutest.

Maigret uinus enne oma naist – vähemalt nii naine alati väitis, nagu ta väitis ka, et mees norskab – ja äratuskell öökapi näitas kakskümmend minutit kaks läbi, kui telefon ta äratas. Helistajaks oli Lucas.

„Võib-olla tulitan teid asjata, komissar. Infot ei ole veel palju. Päästeameti valveüksus andis äsja teada, et Concorde'i väljakult leiti mehe laip. Tuileries' kaldapealse lähedal. Nii et ikkagi 1. kvartal. Palusin politseil mitte midagi liigutada. Kuidas? Hea küll. Kuidas soovite. Saadan teile takso järele.“

Proua Maigret ohkas, vaadates, kuidas tema abikaasa tõmbab püksid jalga ja otsib särki.

„Arvad, et läheb kaua?“

„Ma ei tea.“

„Kas sa mõnda inspektorit ei saanud sinna saata?“

Kui Maigret avas söögitoa puhvetkapi, sai naine aru, et mees kavatseb valada endale klaasikese kalvadost. Seejärel tuli ta maha unustatud piibu järele. Takso ootas. Suured

bulvarid olid peaaegu tühjad. Ooperimaja roheka kupli kohal heljus hiigelsuur, tavapärasest siravam kuu. Concorde'i väljakul seisid Tuileries' pargi lähedal kõnnitee ääres kaks autot ja seal toimetasid tumedad kogud.

Esimene asi, mida Maigret taksost väljudes märkas, oli beez vihmamantel hallikal kõnniteel.

Kui peleriiniga mantlites politseinikud kõrvale astusid ja üks 1. kvartali inspektor nende poole kõndis, pomises Maigret:

„See ei olnudki nali. Nad said ta kätte!“

Õige lähedalt kostis Seine'i jahedat loksumist ja Royale'i tänavalt tulevad autod suundusid hääletult Champs-Élysées' poole. Maxim'si restorani valgustatud silt joonistus punasena öösse.

„Noahoop, härra komissar,“ teatas inspektor Lequeux, keda Maigret tundis hästi. „Ootasime teid, et nuga välja võtta.“

Miks tundis Maigret sel hetkel, et miski ei klapi?

Concorde'i väljak, mille keskel seisis valge kõrgusesse pürgiv obelisk, oli liiga avar, liiga lahtine, liiga õhuline paik. See ei läinud kokku hommikuste telefonikõnedega, selliste paikadega nagu Beaujolais' veinibaar, Vosges'i tubakapood ja restoran Quatres Sergents Beaumarchais bulvaril.

Viimase telefonikõneni, Faubourg-Saint-Denis' postkontoris jätetud sõnumini oli mees püsinud kitsaste ja rahvarohkete tänavatega linnaosas.

Kas inimene, kes tunneb, kuidas teda jälitatakse, et tema kannul on mõrvar, ja kes ootab, et teda võib iga hetk tabada surmahoop, suunduks nii kõledasse paika, nagu seda on Concorde'i väljak.

„Küll te näete, et teda ei tapetud siin.“

Tõestus saabus tund hiljem, kui Douai tänava ööklubi ees vahti pidanud politseinik Piedbœuf oma aruande esitas.

Kabaree vastas oli peatunud auto kahe smokingus meeste-rahva ja kahe õhtukleidis naisterahvaga. Kõik neli olid lõbusas meeleolus, pisut svipsis, eriti mees, kes oli tema juurde naasnud, kui teised olid juba sisse läinud.

„Kuulge, konstaabel, ma ei tea, kas on hea mõte sellest rääkida, sest ma ei tahaks, et meie õhtu rikutud saaks. Ah, hea küll! Eks te ise vaatate. Kui me enne Concorde'i väljakult mööda sõitsime, peatus meie ees üks auto. Mina olin roolis ja võtsin kiirust maha, kuna ma arvasin, et neil läks auto katki. Nad tõmbasid midagi autost välja ja aetasid kõnniteele. Minu arvates oli see laip... Auto oli kollane Citroën, Pariisi numbrimärgiga, kaks viimast numbrit olid 3 ja 8.“

2

Mis hetkest sai Nine'i abikaasast Maigret' surnu, nagu teda kriminaalpolitseis nimetama hakati? Vahest alates nende esimesest kohtumisest, kui nii võib öelda, samal ööl Concorde'i väljakul. Igatahes hämmastas inspektor Lequeux'd komissari hoiak. Raske oli täpselt öelda, mis oli selles ebatavalist. Politseis ollakse harjunud vägivaldsete surmade ja ootamatute laipadega, mida käsitletakse professionaalse tuimusega, kui just nende üle nalja ei heideta nagu nooremkonstaablid valvetoas. Pealegi ei paistnud Maigret otseselt heitunud.

Kuid miks ei alustanud ta näiteks sellest, et oleks lihtsalt laiba kohale kummardunud? Ta tõmbas alustuseks piibust paar mahvi, seisis siis vormiriietes politseinike keskel ja lobises Lequeux'ga, vaadates hajeval pilgul lameekleidis ja naaritsakasukas neiu poole, kes oli just kahe mehe seltsis autost väljunud ja klammerdudes nüüd ühe mehe käsivarre külge, jäi justkui ootama, nagu peaks veel midagi juhtuma. Alles mõne aja möödudes läks Maigret aegamisi lebava kaju, laigu moodustava beeži vihmamantli juurde ja kummardus endiselt aegamisi, nagu olnuks tegemist sugulase või sõbraga, nagu inspektor Lequeux hiljem seda kirjeldas. Ja kui ta end uuesti sirgu ajas, kulnud endiselt kortsus, oli tunda, et ta on vihane, ja ta nõudis toonil, mis tegi kõik kohalolijad vastutavaks:

„Kes seda tegi?“

Rusika- või jalahoobid? Raske öelda. Igatahes oli meest enne või pärast noahoobiga surmamist üsna kõvasti ja korduvalt löödud, nii et tema nägu oli üles paistetanud, huul lõhki, üks näopool moondunud.

„Ma ootan surnukuuriautot,“ teatas Lequeux.

Ilma verevalumiteta oli mehe nägu ilmselt üsna tavaline, nooremapoolne, ilmselt ka üsna lõbus. Kuni surmani oli tema ilmes olnud midagi süüdimatut.

Miks oli naaritsakasukas naine rohkem kohkunud üksnes kahvatulillat sokki kandvast jalast? Kingata jalg oli keset kõnniteed ja mustast kitsenahast kingas jala kõrval kuidagi naeruväärne. See oli paljas, intiimne. See ei olnudki nagu surnu oma. Maigret oli see, kes eemale kõndis ja kuue-seitsme meetri kauguselt kõnniteelt teise kinga üles korjas.

Pärast seda ei öelnud ta rohkem midagi. Ta ootas suitsetades. Sosistava seltskonnaga liitus uusi uudishimulikke. Seejärel peatus tänava ääres surnukuuriauto ja kaks meest tõstsid laiba üles. Maapind selle all oli puhas, seal polnud ainsatki vereplekki.

„Saatke siis oma raport, Lequeux.“

Kas mitte just sel hetkel ei omastanud Maigret seda surnut, ronides auto kõrvalistuja kohale ja jättes teised endast maha?

Nii oli terve öö. Nii oli ka veel hommikul. Jäi mulje, nagu kuulunuks see laip talle, nagu olnuks see tema surnu.

Ta oli andnud käsu, et kohtumeditiini spetsialist Moers ootaks teda kohtuekspertiisi instituudis. Moers oli noor, sale ja pikk, tema näol polnud kunagi naeratust ja häbelikke silmi varjasid paksud prilliklaasid.

„Tööle, sõbrake!“

Ta oli teavitanud ka doktor Pauli, kes pidi iga hetk saabuma. Nende juures oli üksnes üks vaht ja külmasahtlites lebavad anonüümsed laibad, mis olid Pariisis viimastel päevadel kokku kogutud.

Valgus oli erk, sõnu kostis vähe, liigutused olid täpsed. Nad meenutasid kohusetundlikke töölisi, kes kummardusid oma salajase öötöö kohale.

Taskutes polnud peaaegu midagi. Pakk halli tubakat ja sigaretipaberid, tikutops, üsna tavaline taskunuga, pigem vanamoodne võti, pliiats ja ilma initsiaalideta taskurätik. Pisut peenraha püksitaskus, kuid ei mingit rahakotti ega ühtegi isikutunnistust.

Moers võttis ükshaaval ja ettevaatlikult surnu riided, poetas iga eseme jõupaberist kotti ja sulges selle. Ühtmoodi toimis ta särgi, kingade ja sokkidega. Kõik riided olid keskmise kvaliteediga. Pintsakul oli Sébastopoli bulvari rõivapoe silt ja pisut uuemad püksid ei olnud sama tooni.

Surnu oli ihualasti, kui kohale jõudis doktor Paul, habe hoolitsetud ja pilk ergas, ehkki ta oli keset ööd üles aetud.

„Niisiis, mu hea Maigret, millest see vaene poiss meile räägib?“

Sest nüüd tuli tõesti surnu rääkima panna. Nii nägi ette rutiin. Tavaliselt oleks Maigret magama läinud ja hommi-kuks oleksid erinevad raportid tema laual.

Nüüd aga tahtis ta kõige juures olla, piip hambus, käed taskus, pilk udune ja unine.

Enne kui arst tegutsema asus, pidi ta ära ootama fotograafid, kes olid hiljaks jäänud, ja Moers kasutas aega laiba küünte, nii sõrme- kui varbaküünte hoolikale kasimisele, kogudes hoolikalt viimse kui kübeme pisikestesse kotikes-tesse, millele ta tegi kabalistlikke märke.

„Päris keeruline on temast normaalseid pilte saada,“ märkis fotograaf, kui oli uurinud surnu nägu.

Ka see oli osa rutiinist. Alustuseks fotod kehast ja haa- vadest. Seejärel ajalehtedesse isiku tuvastamiseks mõeldud

fotod näost, kuid võimalikult elusast näost. Sellepärast nägi tehnik vaeva, et minkida surnut, kes oli külmas valguses eriti kahvatu, kuid see-eest roosade põskede ja sensuaalseks vööbatud suuga.

„Teie kord, doktor.“

„Kas jääte siia, Maigret?“

Ta jäi. Lõpuni välja. Kell oli pool seitse hommikul, kui nad läksid doktor Pauliga ühte pisikesse baari, mis oli just aknakatted üles tõstnud, et juua seal kohv sortsu alkoholiga.

„Ma kujutan ette, et te ei soovi oodata minu raporti valmimiseni. Öelge, kas see on mingi tähtis juhtum?“

„Ma ei tea.“

Töölised nende ümber sõid oma hommikust sarvesaia, silmad veel täiesti unised, ja udu pani nende niisked palitud pärlendama. Õues oli jahe. Tänaval liikus iga inimese ees pisike udupilv. Aknad majade eri korrustel süttisid järgemööda.

„Esiteks ütleksin, et mees pärineb tagasihoidlikust miljööst. Ilmselt sai ta lapsepõlves tunda vaesust ja vähest hoolt, kui vaadata tema luustikku ja hambumust. Käed ei paljasta konkreetset ametit. Need on tugevad, kuid üsna hoolitsetud. Vaevalt, et ta oli lihttööline. Samas ka kontoritöötaja mitte, sest sõrmedel pole näha vähematki märki, mis viitaksid, et ta oleks palju kirjutanud, käsitsi või masinal. Samas on tema jalad tundlikud ja kulunud, nagu oleks ta veetnud palju aega püsti.“

Maigret ei teinud märkmeid, kõik see sööbis talle mällu.

„Lähme nüüd edasi tähtsa küsimuse juurde: millal kuri-tegu aset leidis. Võin julgelt väita, et see jäi õhtul kella kaheksa ja kümne vahele.“

Maigret'd oli juba telefoni teel teavitatud öisest tunnistusest ja kollasest Citroënist Concorde'i väljakul pisut pärast kella ühte öösel.